

DECIZIE

04 iulie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Oleg Sternioală
Dumitru Visternicean
Nina Vascan
Victor Burduh
Svetlana Filincova

examinând recursul declarat de către Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor și a recursului declarat de către avocatul Gheorghe Botezatu în interesele FPC „Decebal-Impex”,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată a FPC „Decebal-Impex” SRL către Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor cu privire la încasarea datoriei;

la acțiunea reconvențională a Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor către FPC „Decebal-Impex” SRL cu privire la nulitatea contractului de achiziții,

împotriva deciziei din 18 ianuarie 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost menținută hotărârea din 01 august 2016 a Judecătoriei Centru, mun. Chișinău de admitere integrală a acțiunii,

constată:

La 22 aprilie 2016, FPC „Decebal Impex” SRL a depus cerere de chemare în judecată către Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor, prin care a solicitat, inclusiv prin cererile suplimentare, încasarea din contul pârâtului a datoriei în sumă de 2811096,36 de lei, a dobânzii de întârziere în suma totală de 281 802,78 de lei și a cheltuielilor de judecată în suma de 8729,05 de lei cu titlu de taxă de stat și în suma de 42500 de lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică.

În motivarea acțiunii a indicat că întreprinderea este înregistrată și activează în Republica Moldova, iar pârâtul a inițiat procedura de achiziții de bunuri nr. 15/01987 și, ulterior, a desemnat-o pe FPC „Decebal Impex” SRL ca fiind câștigător pe mai multe poziții.

La 07 decembrie 2015, părțile au încheiat contractul de achiziționare seturi de diagnostice, medii, reactive și consumabile nr. 62/AP, care a fost înregistrat la Agenția Achiziții Publice cu nr. 15/01987.

Potrivit art. 1.1., 1.2. și 3.2 ale contractului, reclamantul în calitate de vânzător, s-a obligat să livreze bunurile conform specificației anexate la contract,

iar pârâtul în calitate de cumpărător, s-a obligat să recepționeze și să achite bunurile livrate în sumă de 2811096,36 de lei.

Conform art. 3.4. și 3.5 ale contractului, pârâtul s-a obligat să achite 100% din prețul bunurilor în termen de 60 de zile calendaristice de la livrare, cu semnarea actului de predare-primire și prezentarea facturii fiscale prin transfer bancar.

Bunurile au fost livrate integral, însă pârâtul nu a achitat prețul stabilit, motiv pentru care consideră că datoria urmează a fi încasată prin hotărâre judecătorească, la fel, ca și dobânda de întârziere aferentă, calculată în temeiul art.619 Cod civil.

La 01 august 2016, Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor a depus o cerere reconvențională împotriva FPC „Decebal Impex” SRL, prin care a solicitat constatarea nulității contractului de achiziții publice nr.62/AP din 07 decembrie 2015 de achiziționare de seturi de diagnostice, medii, reactive și consumabile.

În motivarea cererii reconvenționale, Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor a indicat că, în contractul încheiat între părți este indicată greșit cantitatea la o poziție și la altă poziție, prețul este mai mare decât la producător. Totodată, a invocat lipsa mijloacelor financiare sau neacoperirea financiară a contractelor de achiziții publice din motivul că bugetul de stat pentru anul 2015 a fost rectificat în sensul diminuării drastice a cheltuielilor, dar și a veniturilor. Orice contract poate fi supus nulității dacă se dovedește că a fost încheiat cu încălcarea condițiilor cerute de lege pentru încheierea sa valabilă și dacă prin lege nu se prevede o altă sancțiune.

Prin hotărârea din 01 august 2016 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, cererea de chemare în judecată înaintată de FPC „Decebal Impex” SRL a fost admisă și s-a dispus încasarea din contul Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor în beneficiul FPC „Decebal Impex” SRL a sumei de 3121628,19 de lei, inclusiv a datoriei în mărime de 2811096,36 lei, a dobânzii de întârziere în mărime de 281802,78 de lei, a cheltuielilor de asistență juridică în mărime de 20000 de lei, a taxei de stat în mărime de 8729,05 de lei, în rest pretențiile fiind respinse ca nefondate, iar cererea reconvențională înaintată de Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor s-a respins ca fiind nefondată.

Prin decizia din 18 ianuarie 2018 a Curții de Apel Chișinău, au fost respinse apelurile Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor și a FPC „Decebal Impex” SRL, iar hotărârea primei instanțe a fost menținută, însă cu adjudecarea dobânzilor de întârziere pentru perioada ulterioară celei vizate în hotărârea instanței de fond.

Astfel, s-a încasat de la Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor în beneficiul FPC „Decebal Impex” SRL dobânda de întârziere pentru perioada 19.11.2016-07.12.2017 în sumă de 512928 de lei și 81 de bani; dobânda de întârziere pentru perioada 29.07.2016-18.11.2016 în sumă de 162504 de lei și 47 de bani; cheltuielile de judecată – taxa de stat achitată suplimentar la depunerea cererii de încasare a dobânzii de întârziere în sumă de 16416, 03 lei.

La 15.03.2018, Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel.

În motivarea recursului a indicat că instanța de apel eronat a aplicat normele de drept material, nu și-a expus opinia pe marginea prevederilor art. 67 alin. (8) din Legea nr. 96 din 13.04.2007 privind achizițiile publice, potrivit cărora, contractul de achiziții publice, înregistrat de Agenție, se înregistrează în Trezoreria de Stat sau în una din trezoreriile teritoriale ale Ministerului Finanțelor. Contractele care

nu au fost înregistrate în modul stabilit nu au putere juridică, și astfel, a solicitat admiterea recursului cu casarea integrală a deciziei sus-indicate.

La 12.04.2018, avocatul Gheorghe Botezatu în interesele FPC „Decebal Impex” SRL, a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel.

În motivarea recursului a indicat că instanța de apel urma să aplice integral prevederile art. 94 CPC – partea care a pierdut procesul urmează să compenseze integral cheltuielile suportate de partea care a câștigat procesul, astfel, solicitând admiterea cererii de recurs, casarea parțială a acesteia și a hotărârii primei instanțe, cu pronunțarea unei hotărâri noi de admitere integrală a acțiunii FPC „Decebal Impex” SRL, fiind încasate și cheltuielile de asistență juridică în mărime de 42500 de lei.

La 26.06.2018, FPC „Decebal Impex” SRL a depus referință la cererea de recurs a Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor, prin care a solicitat declararea recursului ca inadmisibil.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Din materialele dosarului rezultă că copia deciziei recurate a fost expediată în adresa părților la 13 februarie 2018, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire (f. d. 29), iar recursurile au fost depuse la 15.03.2018 și 12.04.2018, date despre recepționarea recursurilor la materiale dosarului lipsesc.

Astfel, se constată că recurenții s-au conformat prevederilor legale și au declarat recursurile împotriva deciziei din 18 ianuarie 2018 a Curții de Apel Chișinău, în termen.

Prin încheierea din 30 mai 2018 a Curții Supreme de Justiție, recursul declarat de către Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor și recursul declarat de către FPC „Decebal-Impex”, prin intermediul avocatului Gheorghe Botezatu, s-au considerat admisibile.

Examinând materialele dosarului în raport cu argumentele invocate în recursurile declarate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că recursurile urmează a fi admise, cu casarea integrală a deciziei instanței de apel și remiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) Cod de procedură civilă, instanța după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În conformitate cu art. 240 alin. (1) Cod de procedură civilă, la deliberarea hotărârii, instanța judecătorească apreciază probele, determină circumstanțele care au importanță pentru soluționarea pricinilor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării pricinii și admisibilitatea acțiunii.

Art. 239 Cod de procedură civilă prevede că, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată, iar în conformitate cu art. 238 alin. (2) Cod de procedură civilă, completul de judecată deliberează, sub conducerea președintelui ședinței, toate problemele prevăzute de lege care urmează să fie soluționate, apreciază probele, determină circumstanțele și caracterul raportului juridic dintre părți, legea

aplicabilă soluționării pricinii și admiterea acțiunii. Fiecare problemă urmează să fie pusă astfel încât să se poată da un răspuns afirmativ sau negativ.

Fiind investită cu judecarea apelului, instanța de apel a decis menținerea soluției primei instanțe de admitere a acțiunii FPC „Decebal-Impex” cu privire la încasarea datoriei și de respingere a acțiunii reconvenționale înaintate de Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor.

În justificarea soluției, instanța de apel a indicat că, art. 67 alin. (8) din Legea privind achizițiile publice, în vigoare până la 01 mai 2016, nu constituie temei de declarare a nulității absolute a actului juridic – contractul nr. 62/AP din 07 decembrie 2015 de achiziționare seturi de diagnostice, medii, reactive și consumabile, deoarece din conținutul art. 216 și 217 Cod civil rezultă că, pentru declararea nulității actului juridic temeiul corespunzător trebuie să existe la data încheierii contractului. Însă norma invocată de Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor reglementează acțiuni ce urmează a fi întreprinse după încheierea contractului.

Mai mult, înregistrarea contractului în Trezoreria de Stat sau în una din trezoreriile teritoriale ale Ministerului Finanțelor îi este opozabilă Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor și nu FPC „Decebal Impex” SRL, fiind cert că inacțiunea corespunzătoare a unei părți contractante nu generează nulitatea contractului încheiat.

Prin urmare, din suportul probator prezent la materialele dosarului, Colegiul constată că, instanța de apel la judecarea cauzei, a ezitat să verifice și să analizeze cele reținute, precum și temeinicia pretențiilor FPC „Decebal Impex” SRL sub aspectul – din cauza căror circumstanțe contractul respectiv nu a fost înregistrat de către Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor. Or, această condiție era prevăzută expres de reglementările art. 67 alin. (8) din Legea privind achizițiile publice nr. 96-XVI din 13.04.2007, abrogată la 30.04.2016 prin Legea nr. 131 din 03.07.2015, în vigoare la momentul încheierii contractului nr. 62/AP din 07 decembrie 2015 de achiziționare seturi de diagnostice, medii, reactive și consumabile, având în vedere faptul că, prin scrisoarea nr. 01-6/303 din 19.02.2016, Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor, considerându-se parte dezavantajată, a solicitat rezilierea contractului, cu indicarea motivelor de reziliere (f. d. 35).

Conform pct. 8.2. lit. d) al contractului nr. 62/AP din 07 decembrie 2015 de achiziționare seturi de diagnostice, medii, reactive și consumabile, contractul poate fi reziliat în mod unilateral în caz de nesatisfacere de către una din Părți a pretențiilor înaintate conform prezentului Contract, iar potrivit scrisorii nr. 6/142 din 03.02.2016 Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor a indicat motivul neînregistrării contractului la Trezoreria de Stat și motivele pentru care solicită modificarea termenului de valabilitate a contractului (f. d.37). În așa fel, prin scrisoarea nr. 01-6/303 din 19.02.2016, Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor a informat FPC „Decebal Impex” SRL despre imposibilitatea executării contractului în cauză, în același rând menționând că, în procesul de executare a contractului nr. 62/AP din 07 decembrie 2015, s-a constatat o eroare de necoincidență a datelor din procesul-verbal de evaluare a ofertelor nr. 15/01987/001, aprobat la 13.11.2015 și Specificația tehnică a contractului nominalizat.

Pe lângă acestea, Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor ca motiv de imposibilitate a executării a contractului vizat a mai indicat lipsa mijloacelor

financiare, dat fiind faptul că Bugetul de stat pentru anul 2015 al Republicii Moldova a fost rectificat în sensul diminuării drastice a cheltuielilor, circumstanțe care nu în ultimul rând au importanță pentru soluționarea corectă a litigiului, în situația în care Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor (ANSA) este autoritatea administrativă cu activitate națională, responsabilă de implementarea politicii statului în domeniul de reglementare și control pentru siguranța alimentelor și în domeniul sanitar-veterinar, zootehnic, al protecției plantelor și carantinei fitosanitare, controlului semincer, calității produselor primare, produselor alimentare și a hranei pentru animale, căreia îi sunt alocate mijloace financiare de la bugetul de stat.

Conform pct. 10 al Hotărârii nr. 51 din 16.01.2013 „privind organizarea și funcționarea Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor”, cheltuielile pentru întreținerea Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor se efectuează din contul și în limita alocațiilor aprobate anual în bugetul de stat și din alte surse, conform legislației, iar pct. 8 subpct. 10) al Regulamentului privind organizarea și funcționarea Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor, aprobat prin hotărârea enunțată, la Compartimentul drepturile generale ale Agenției prevede că, agenția este în drept să administreze mijloacele bugetare și mijloacele speciale de care dispune.

Astfel, aceste circumstanțe au rămas fără o apreciere adecvată de către instanța de apel, deși urmau a fi verificate și analizate minuțios întru soluționarea corectă a litigiului.

Cele de mai sus configurează concluzia că soluția adoptată de către instanța de apel poate fi calificată ca nemotivată, deoarece din textul acesteia nu se reliefează o motivare amplă asupra tuturor motivelor expuse de către participanții la proces în prezenta acțiune, precum și nu sunt apreciate toate probele importante pentru soluționarea cauzei, așa după cum o cer condițiile art. 239 Cod de procedură civilă.

Prin urmare, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție conchide că instanța de apel nu a constatat și elucidat pe deplin circumstanțele cauzei și probele prezentate, limitându-se doar la unele aspecte constatate de către instanța de fond.

În conformitate cu art. 118 alin. (3) Cod de procedură civilă, circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a pricinii sunt determinate definitiv de instanța judecătorească pornind de la pretențiile și obiecțiile părților și ale altor participanți la proces, precum și de la normele de drept material și procedural ce urmează a fi aplicate. În alți termeni, instanțele judecătorești, la examinarea pricinilor, urmează să se conducă nemijlocit de principiul adevărului obiectiv, care se manifestă prin stabilirea multilaterală, completă și obiectivă a tuturor circumstanțelor care au importanță pentru justa soluționare a cauzei.

În context, se menționează că o hotărâre judecătorească trebuie să respecte cerințele art. 6 paragr. 1 CEDO, deoarece, potrivit jurisprudenței Curții Europene, noțiunea de proces echitabil prezumă ca o instanță internă să examineze, în mod real, problemele esențiale care i-au fost supuse analizei, cel puțin pentru a le aprecia relevanța.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că s-a constatat o eroare judiciară, care nu poate fi corectată de către instanța de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

ajunge la concluzia de a casa integral decizia instanței de apel și de a trimite prezenta cauză civilă spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

La judecarea cauzei, instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate, creând condiții obiective și reale participanților la proces și judecând cauza, să emită o hotărâre întemeiată și legală, reieșind din toate circumstanțele reale și esențiale ale cauzei. De asemenea, instanța urmează să indice cu suficientă claritate motivele pentru care acceptă sau respinge probele prezentate de către participanții la proces, dându-le o apreciere corespunzătoare.

Distinct de cele menționate, Colegiul reține că, prin Legea nr. 17 din 05.04.2018, în vigoare din 01.06.2018, au fost operate modificări la Codul de procedură civilă, în conformitate cu care instanța după ce judecă recursul este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs (art. 445 alin. (1) lit. c)).

Deși, cauza anterior modificărilor operate la Codul de procedură civilă, a fost remisă spre rejudecare în instanța de apel de către instanța de recurs, dat fiind faptul că modificările au intrat în vigoare la 01.06.2018, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție este în drept după 01.06.2018 să mai remită cauza la rejudecare o singură dată în instanța de apel dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Ținând cont de cele expuse și în conformitate cu art. 444, 445 alin. (1) lit. c) și alin. (3) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admit recursurile declarate de către Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor și de către avocatul Gheorghe Botezatu în interesele FPC „Decebal-Impex”.

Se casează decizia din 18 ianuarie 2018 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată a FPC „Decebal-Impex” SRL către Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor cu privire la încasarea datoriei; la acțiunea reconvențională a Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor către FPC „Decebal-Impex” SRL cu privire la nulitatea contractului de achiziții, și se remite cauza spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Oleg Sternioală,

Judecătorii

Dumitru Visternicean,

Nina Vascan,

Victor Burduh,

Svetlana Filincova